

Asia: VN/3050/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi maa-aseamista ja eräistä tutkista ja laiksi avaruustoiminnasta annetun lain (63/2018) muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta lausua puheena oleviin lakiesityksiin. Yleisesti voidaan todeta, että lainvalmistelu on ollut huolellista ja laki on pääpiirteissään onnistunut ja oikeansuuntainen. Seuraavassa havaintojamme, jotka pyydämme ottamaan huomioon lakia voimaan saatettaessa. Yhtenä maamme harvoista maa-aseματοimijoista keskitymme lähinnä uuteen maa-aseamia ja eräitä tutkia koskevaan lakiin, mutta osin kommenttimme koskevat myös avaruustoimintalain muutoksia.

1. Pidämme hyvänä, että maa-aseματοimintaa säännellään – se toivottavasti tuo vakautta ja ennustettavuutta toimialalle. On myös hyvä, että lain valmistelussa on selvitetty laajasti lainsäädännön tilaa muualla maailmassa. Olemme kuitenkin yllättyneitä, ettei Ruotsin regulaatiotilannetta ja käytäntöjä ole esitelty lakiesityksen yhteydessä. Ruotsi on maailman johtavia maa-asemapalveluiden tuottajamaita – sataprosenttinen valtionyhtiö Swedish Space Corporation ylläpitää maa-aseamia ainakin kuudessa maassa ja Euroopan Unioniin kuuluvassa Ruotsissa on ollut ja on valmistumassa maa-aseamia myös ulkomaisten toimijoiden käyttöön. Tästä syystä Ruotsin tilanteesta voitane nähdä mallia myös suomalaisen regulaatioon.

2. Lain todetaan olevan joustava ja yleisluonteinen ja että monet asiat vakiintuvat ajan kuluessa. Samalla lakiesityksessä käytetään sanontoja ”tapauskohtaisesti”, ”sellainen valtio”, ”voisi olla merkityksellinen” jne. jotka ovat epätasällisiä ja mahdollistavat subjektiivisuuden lupaprosesseissa. Tämä lienee harkittua ja voi osaltaan olla tarkoituksenmukaista, mutta pahimmillaan johtaa pitkiin prosesseihin ja subjektiivisiin päätöksiin lakia sovellettaessa. Toivomme että lopputulos on riittävän täsmällinen ja objektiivinen niin että laki palvelee toimialaa ollen neutraali ja ennustettava, ja että lakia täsmennetään tarpeen mukaan asetuksilla.

3. Pidämme hyvänä, että rangaistavuus seuraa vain tahallisuudesta tai merkittävästä huolimattomuudesta. Sen sijaan – ja erityisesti tätä taustaa vasten - pidämme jossakin määrin erikoisena, että aikaisempi rangaistus tai tuomio ei ole este toimintaluvan myöntämiselle kun 3 tai 5 vuotta on kulunut tuomiosta. Esimerkiksi lastensuojelussa tuskin voidaan ajatella näin ilman merkittävää riskiä. Uuden tilaisuuden antaminen on reilua, mutta oletettavasti tietyissä tapauksissa voidaan myös käyttää muuta harkintaa, huolimatta siitä mitä kohdassa 2 yllä todetaan.

4. Pykälässä yksi on rajattu merkittävästi toimijoita pois lain soveltamisalueelta. Tämä on tarkoituksenmukaista, koska varsinaisia kaupallisia ja viranomaistoimijoita ei tällä hetkellä montaa ole. Sitä vastoin ei-kaupallisena ja harrastustoimintana maa-asematoimintaa tai sellaiseksi rinnastettavaa tekevät monet yhteisöt ja harrastajat. Toivomme siksi varmistettavan, että koko alan harrastamisen kirjo tulee rajatuksi pois lakiesityksestä: radioamatööritoiminta, sääsatelliittien avoin data, tutkimussatelliitit, satelliittibongarit, flight radar- harrastajat, avoimen datan käyttö ja niin edelleen. Jo vuosia on hallinnon keventäminen ollut yksi Suomen tavoitteista eikä ole kenenkään etu ottaa näitä harrastajia vahingossakaan sääntelyn piiriin. Sinänsä vapaaehtoisen rekisterin luominen ei ole pois suljettua mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

5. Tiedonantovelvollisuudesta §11 todetaan, että selvitys asiakkaista lähetetään vuosittain ja asiakassuhteista ilmoitetaan viipymättä. On oletettavaa, että maa-asemilla tulee olemaan kysyntää myös lyhytaikaisiin tai jopa kertaluonteisiin asiakassuhteisiin joten viimeainittu ilmoitusvelvollisuus tulee olla sujuva ja riittävä.

6. Voimaantulossa §22 tulee ottaa huomioon, että tällä hetkellä ei ole olemassa rekisteriä toiminnassa olevista maa-aseamista. Näin ollen voisi harkita - oletettavasti 12 kk – siirtymäajan koskevan kaikkia asemia tai – hankalampana vaihtoehtona - selvittää olemassa tai rakenteilla olevat asemat.

7. Pykälässä 8 todetaan että peruuttaessaan luvan viranomaisen voi määrätä toiminnanharjoittajan siirtämään maa-aseman toisen toiminnanharjoittajan tai viranomaisen jatkettavaksi. Tämä kirjaus on melko voimakas ja herättää jatkokysymyksiä liittyen esimerkiksi maa-aseman tai sen asiakkuuksien omistuksesta.

8. Pykälässä 14 todetaan että viranomaisella on oikeus päästä käsiksi dataan. Tulee tiedostaa, että välitettävä data voi olla kryptattua eikä toiminnanharjoittajallakaan ole pääsyä itse dataan.

9. Useassa kohdassa todetaan että ”mikäli toiminnanharjoittaja on oikeushenkilö”. Yhtiömme ei näe käytännössä mahdollisena tai tarkoituksenmukaisena että toimintaa voisi harjoittaa yksityishenkilö.

10. Kommunikointiin käytettävästä tekniikasta käytettävät sanamuodot tulee kattaa kaikissa kohdissa kaikki nykyiset ja oletetut tulevat tekniikat, kuten optinen kommunikointi radioliikenteen lisäksi.

Rasila Tommi
NorthBase Oy